

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куні тантаналарига бир ҳафта қолди

• Шаҳримиз районлари байрам тараддуиди

БАРЧА ҲИММАТ КЎРСАТМОҚДА

1. СЕНТЯБРЬ тарихимизга зарҳал ҳарфлар билан ёзилади. Ҳаммамиз республикамиз Мустақиллик кунининг бир йиллигини нишонлаш арафасида турибмиз. Тўйга тўёна билан боришдек Ўзбекистон ахши одатимиз бор. Шунга кўра ҳозир районимизнинг ҳамма-ҳамма ерида — маҳаллаларда, корхона ва кўрилмишлар, ташкилот ва муассасалар, боғлар ҳамда маданият масканларида ушбу тантанани катта тайёргарлик кўришмоқда.

Аслида тайёргарлик ишларини асра эрта бошлаб юборганда. Ёнғо ойининг қоқ ярмида бўлиб ўтган йилгишмида ҳудудимизга қарашли барча йўраю, маҳкамаларнинг бошқилари тўпланиш, уларнинг ҳар бирининг байрамга қўшади-ган хиссаси ҳақида келишиб олгандик. Бунда саноат корхоналаридан тортиб кўрилмиш раҳбарлари зиммасига аниқ вазифалар юклатилган. Албатта бутун бу юмушларнинг ҳаммасини номма-ном санаб ўтишни иложи йўқ. Лекин уларнинг айримлари билан оқшомхонларни таниш-тирсам фойдалан ҳоли бўл-мас. Саноат корхоналарида тўйга хос байрам тўхуфлари тайёрланмоқда. Кўрувчиларимиз эса катта ишга қўл уришди. Улар байрам ара-фасида жойларда бир неча уй-жой биноларини фойда-ланишга топириш билан бирга Бобур номи миллий боғида оталар чойхонаси қурилишини ниҳонсига етказишди. 30 август куні худ-ди шу ерда байрам дастур-хоні ёзилади. Ёш пилва чой устиди гурунлашамиз. Чойхонага тўпланган меҳ-монлар ҳузурида санъаткор-лар ва бадий ҳаваскорлик

Шуҳрат НУСРАТОВ,
Яккасарой район
ҳокими.

жамғолари ўз маҳоратлари-ни намойиш этишди. Ҳудудимиздаги маъмурий, ишлаб чиқариш, ётоқхона, ўқув юрлари ва турар жой биноларини таъмирлаш ва уларнинг ташқи кўринишини тартибга келтириш ишлари ҳам ниҳонсига етмоқда. Шу-нингдек, кўчалар, боғ ва хиёбонлар, ҳовлилар обо-донлаштирилиб, сув шохоб-чалари тозаланмоқда. Да-рахт ва гулларга шакл бе-риш каби юмушлар ҳам эътиборимиздан четда қол-мади. Бу ўринда айниқса Бобур, Усмон Носир, Шота Руставели, Шароф Рашидов, Космонавтлар каби йирик магистрал кўчаларга алоҳи-да диққат қаратилади.

Районимизда 50 та маҳал-ла бор. Бу жойларда ҳам катта ташкил ишлар олиб борилади. Маҳаллалар фаол-лари белгиланган режаларни деярли адо этиб бўлишди. Байрамга намунали тайёр-гарлик кўрган маҳаллаларга совринлар ажратилди. Шун-га кўра биринчи ўринни эгаллаган маҳалла учун 100 кишилик идиш-товоқ совга тариқасида берилади. Ик-кинчи ва учинчи ўринлар учун эса 100 кишилик стол-стул ва 70 килограмм ош дамланмадан битта қозон мукофотга топирилади. Бундан ташқари байрам ара-фасида маҳаллаларга 200 минг сўмлик идиш-товоқ, 21 та қозон, 9 та самовар, ҳар бир маҳалла учун эса унта-дан дастурхон тарқатилади. Албатта бу буюмлар учун маблаг топиш ўз-ўзидан бўл-мади. Бу борада бизга рай-онимиздаги йирик корхона-

лар — тўқимачилик комби-нати, тўқимачилик машина-созлиги ишлаб чиқариш бир-лашмаси, ётоқхона қайта иш-лаш ва таъриб-механика заводлари ахши ҳиммат кўр-сатишди.

Маҳаллалар ҳақида кўп-роқ гапирётганимнинг бо-си бор. Олдинлари ҳар бир районнинг биринчи раҳбари асосан сиёсат, кейин эса са-ноат, қурилиш билан шугул-ланган бўлса, ҳозирда у дастлабки ўринда иқтисоди-ёт, ободонлаштириш ва ма-ҳаллалар фаолияти каби му-ҳим юмушларга диққат қа-ратадиган бўлди. Чиндан ҳам, районда истиқомат қи-лувчи 115 минг аҳолининг шу оғир дамлардаги таъми-ноти, яшаш тарзи билан би-ринчи галда ҳоким қизиқ-маса ким қизиқадир!

Албатта ҳар бир тантана қўшиқ ва кўйлар, кўнгли-очар уйинларсиз ўтмайди. Бунинг ҳам чорасини олди-дан кўриб қўйганмиз. 30 август куниданоқ байрам тадбирлари бошланади. Бо-бур боғидан бошланган тан-тана 31 августда театр май-дониди, «Тўқимачи» мада-ният саройида, «Войсачак» болалар боғида давом этади. Кейин эса 1 сентябрь эрта-лаб соат 9 дан бошлаб кечки 21 гача Мустақиллик май-дони, Алишер Навоий номи Ўзбекистон миллий боғи, Карл Маркс кўчасида, Ан-хор бўйларида, Гагарин хиё-бонида, Халқлар дўстлиги майдонларида бўладиган халқ оммавий сайлларига улашиб кетамиз.

Бир сўз билан айтганда, районимиз меҳнаткашлари байрам тадбирларини ниҳон-сига етказган ҳолда катта тантанани астойдил шайла-нишмоқда.

ПОЙТАХТ ШОДИЁНАЛАР АРАФАСИДА

Мамлакатимиз пойтахтида ҳадемай республикамизнинг бир йиллик мустақиллик байрами нишонланади. Бу-гунги кунда шаҳримизнинг ҳамма ерида ана шу байрам-ни тантанали суратда нишон-лаш учун барча чора-тад-бирлар кўришмоқда. Пой-тахтнинг бош майдони ҳи-собланмиш Мустақиллик майдониди эса сўнгги ишлар ниҳонсига етказилмоқда. Сиз суратда Мустақиллик майдониди таъриб-механика байрами ўтказиш учун сўн-ги тайёргарлик ишлари олиб борилаётганининг шохиди бўлиб турибсиз. Қолган су-ратларда эса шаҳримизнинг байрам арафасидаги бутун-жамоли ас эътирилади.

Байрамга уйлари бозатиш қадимий яхши одат. Бу анъана ҳозир жуда муҳим аҳамиятга эга бўл-моқда. Шонли сана — Ўзбекистон мустақиллиги куні байрам арафасида республикамиз шаҳар ва қишлоқлари бозатиш тантанали тус олади. Ай-ниқса, пойтахтнинг жамоли ўзгача бўлади. Шаҳар-нинг бош муассари, Ўзбекистонда хизмат кўрсат-ган маданият ходими Р. Ғ. ЮСУПОВ Тошкентда байрамга қандай тайёргарлик кўриляётгани ҳақида сўзлаб берди:

Тайёргарлик тоғида муайян қиёбонларга дуч келиш, одадаги андозалар-дан чечинишдек бўлди. Ил-гари 1 май, 7 ноябрь бай-рамлари қандай нишонла-ганини эслаб кўриш... Ал-батта тантанали йилгиш, расмий концерт, парад ва намоёиш бўларди. Биз бай-рамни янги, чинакаси элд-и байрамга айлантиришга асд қилишди.

Режиссёрларнинг катта гуруҳи тайёрлаган сценари-ни асосий тадбирларни шаҳар-нинг бир неча жойида ўткази-лиши кўзда тутди. Бу жойлар — Мустақиллик май-дони, анхор соҳиш — На-воий кўчасидан Ўзбекистон кўчасигача. Халқлар дўстли-ги майдони ва Алишер На-воий номи театр олдиди майдон, Ўзбекистон миллий боғи, шунингдек Тошкент марказидаги пилдалар учун мулккаланган йўладан обо-рат. Сценарида мувофиқ шу жойларни бозатиш, улар-да шонли санаиш мўҳитини-ни ас эътирмоқчимиз. Ўзе-бекистон кўн йиллар давомида босиб ўтган йўл ҳақида ҳи-кон қилиб беришмоқчимиз.

Асосий ноқедалар Тошкент-нинг Марказий майдониди,

яъни Мустақиллик майдониди-да ўтади. Энг 30 ва узуқ-лиғи 45 метри улкан сахна Мустақиллик йўлининг олди-да барпо этилади. Бу сах-на республикадаги театр-

ни тиклашнинг, 8,5 минг то-мошанига мулккаланган минбарлар қуришнинг, Маи-зарали боғдорчилик давлат ҳўжалиги ва «Тошкент гул-лари» фирмасининг ҳодимла-ри саҳна теварагига сал-кам 2 минг квадрат метр жойга гуллар ўтказиб яшил гилам ҳосил қилишмоқда. Ана шу майдонда ял-ил то-ламувчи «райгара» ўси ўсиб туради ва 6 та катта гулзор барпо этилади, улар бир-галлида юлдуз шаклини ола-ди. Саҳнанинг икки томони-да рангдор сўзанаалар бўла-

эътибор берилаяпти. Бутун шаҳарда хилма-хил рангли мингалар чирқолар порайди, улар миллий рамз белгиси туширилган чиройли панно-ни ёритади. Москва ва Харь-ковдан келган мушамбозлар тошкентликларга совга тай-ёрлашмоқда. Байрамга атал-ган бу гайри оддий мушак-ларини улар ўзлари олиб ке-лишадди.

Байрам кунларида Халқ-лар дўстлиги майдони 13 та миллий-маданият марказ и-дтирига бериб қўйлади. Бу ерда фольклор ва этногра-

лигини тасдиқловчи парча-лар ёзиб қўйлади. Алишер Навоий номи те-атр олдиди майдонинг бе-затида болалар мавзуси е-стун бўлади. Бу ерда кин-инойлар учун кўнгоқ бай-рам бўлиб ўтади. Ёш тош-кентликлар кўнгоқбозлар, цирк артистлари, масҳара-бозлар билан учрашадилар. Бу ердаги фавора турли рангларда тобланади. Ҳаво шарлари, хилма-хил байроқ-чалар, ичи ҳаво билан тўл-дирилган кўнгоқлар ос-монга кўтарилади.

Шаҳарнинг асосий кўча-лари ҳам байрам либосига бурланади. Меҳмонлар аэро-портдан бошлаб «Мустақил Ўзбекистонга хуш келиб-сиз!» деган сўзлар ёзилган транспарантлар билан кўн-тиб олинади. Катта йўлларнинг четига Ўзбекистон тамгаси ва байроғи, байрам эмбле-маси тасвирланган қозлаб байроқчаларини осиб қўямиз. Лекин республика байроғи-нинг ранглари — яшил, оқ ва кўк рангдан кўнгоқ фой-даланилади.

Шаҳарнинг ҳар бир рай-ониди ўз халқ сайлларини мар-кази бўлади. Маҳаллаларда,

дахалларда байрам маросим-лари ташкил қилинади. Ма-ҳаллий ҳаваскор рассомла-рининг ташаббусига ва таъби-тига келг йўл очиб берилади. Тошкентликлар ва меҳмон-лар байрамнинг тизга режа-ларидан ўзларига энг маъ-буларини танлаб олишлари учун Ўзбек ва рус тилири-да махсус афиша чиқарилди. Унда шаҳарнинг турли жой-ларида ўтадиган барча тад-бирлар ҳақида батафсил хабар берилади.

Ғойт хилма-хил мутахас-сислар жамоаси Тошкентни бўлажак тантаналар муноса-бати билан безатиш ишларини-га «Манзара» ва «Рас-сом» комбинатларининг, Тошкент ободончилиги бош бошқармасининг ҳодимлари ҳўрмай-толмай меҳнат қи-лишпти. Байрамга тайёр-гарлик ишларини 25 август-гача тугаллашни режалаш-тирганмиз. Бироқ, менинг назаримда, шаҳарини бе-затиш — ҳамма тошкентли-ларнинг ҳам ишидир. Ай-рим уй ва маҳалла комитет-лари йилли санага бағишлаб шавбални ўтказиш ташаббу-си билан чиқадилар. Бу тақ-лифни тошкентликлар қўла-б-қуватлаб, бўш вақтла-рида кўчаларга чивиб, обо-донлаштириш билан шугул-ланишларига ёрдам бе-ришларини натаймиз, чунки Ўзбекистоннинг мустақил-лик куні — ҳаммамизнинг муштарак байрамимиздир.

Сўхбатдош А. НВАНОВА,
ЎзАА мухбири,

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислам Кар-мов 20 август куні Германия Федератив Республикасининг иқтисодий ҳамкорлик масалалари Федерал вазирі Карл-Дит-тер Шпрингерни қабул қилди. Дўстона муҳитда ўтган сўхбат чоғида иккала давлатнинг ўзаро манфаатли ҳамкорлиги ма-салалари ҳақида гаплашиб олинди.

20 август куні Тошкентда Ўзбекистон касаба уюшма-лари Федерацияси ва Украина Мустақил касаба уюшмалари Федерацияси ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани имзолади. Ушбу ҳужжат икки жамоат ташкилотлари ўртисида турли йўналишлар бўйича фаол ҳамкорлик қилишни кўзда тутди.

Наманган кимё заводи қошида иш юритаётган кичик корхона уйларга ёпиштириладиган гулқозғалар учун мўлжал-ланган өлим ишлаб чиқаришни ўзлаштириди. Аслида жамоа ула-элик маҳсулотлари тайёрлашга иқтисодлаштирилмоқда. Ҳозирги пайтда вилоят марказидаги дўконларда ушбу кичик корхона ишлаб чиқарётган турли-туман косметик маҳсулот-ларини, турли хасталикларни даволашда ишлатиладиган ма-ҳаммаларни кўриш мўмкин. Ҳозир кичик корхона жамоаси кўп-лаб шаклларни тайёрлашга тайёргарлик кўрмоқда.

Ҳужжатини кино режиссёри Даврон Салимовнинг «Ўз-кинохроника» студиясида суратга олган янги фильми «Исти-қлол» деб аталади. Бу фильм республикамиз Мустақил деб эълон қилинганидан кейинги бир йил ичидида бўлиб ўтган воқеаларнинг ўзига хос солномасидир. Давлат кинокомпания-си республика пойтахти аҳолиси ва меҳмонларини байрамона сийлашга қарор қилди. 31 август ва 1 сентябрь кунлари Тошкентдаги барча 24 та кинотеатрда кечқурун бепул кино кўйиб берилади.

Кеча Тошкентда Осиё Кубоги учун Ўзбекистон ва Қир-ғизистон терма жамоаларининг учрашуви бўлиб ўтди. Унда республикамиз тарм тўп усталари меҳмонлар устидан 3:0 ҳисобида ғалаба қозондилар.

ҲАМДУСТЛИКДА

Россия Федерациясининг Президенти Борис Ельцин ўзининг Кремлдаги президентлик матбуот марказида жур-налистлар билан учрашди. Матбуот конференцияси демокре-тик кучлар ғалабасининг бир йиллигига бағишланди.

Екатеринбургда аниқанавий шаҳар куні ўтказилди. Ке-ришлар учун берилган текни тушики оқёт улларга жуда ҳам маъқул келди.

Иккида украинларнинг бутун жаҳон анжумани очилди. Унда миллий маданият ва таълим муаммолари, бозор иқти-содийнинг муҳим масалалари, ёшлар сиёсати ва бошқа кўпгина масалалар музокама этилмоқда.

Москвада ҳисобчилар янги рақамларини ошқор этиди-лар: ўтган ёти ой ичидида Москва озиқ-овқат саноати корхо-наларида ишлаб чиқариш ҳажми 34 фозга кискерган. Бу тап аввало сут ва гўшт маҳсулотларига тааллуқлидир. Лекин ўт-кир спиртли ичимликлар ишлаб чиқариш 12 фозга кўпайган.

ХОРИЖДА

Америка Қўшма Штатларининг Президенти Жорж Буш республикачилар партиясидан иккинчи муддатга президент-ликка номзод этиб кўрсатилди.

Биз Сурия билан жиддий мулоқотлар олиб боришга ҳаракат қиламиз, деди Исроил ташқи ишлар вазирі.

Москвада милиция ҳодимлари томонидан зимбавелик талабаларнинг ўлдирлиши билан боғлиқ воқеа туфайли биз-нинг Россия билан бўлган муносабатларимизга раҳна тушга-ни йўқ, деди Харреда ўтказилган матбуот конференция-сида сўзга чиққан Зимбаве ташқи ишлар вазирі Н. Шаму-рира. Вазир шу билан бир қаторда юз берган бу воқеани коралади ва айдорлар қонун бўйича жазоланишига умид билдириди.

Женгаш тавсияси

КЕИНИНГИ йилларда ўзе-бек тили ва эски ўзбек ёзу-вини ўрганишга бўлган қи-зиқиш ортиб бормоқда. Улар-ни пухта ўзлаштиришни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйганларга қулайлик туғ-дириш мақсадида услубий жиҳатдан мукамал ишлан-ган зарур қўлланма ва дарс-ликлар яратишга киришил-ди.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги республика ўқув-услубий маркази ўзбек тили ва эски

Бундан ташқари «Баҳо меъерлари» қўлланмаси, «Ўзбек тили ва адабиёти» дарслиги ҳам китобхоналар қўлига бориб етади.

Саодат ОДИЛОВА.

Японлар билан наслаҳатлашиб

БУНДАН икки йил аввал Тошкентда бу истеъдодли санъат аҳли ўз фаолиятини бошлаган эди. Чиндан ҳам шу қисқа вақт ичидида Ўзе-бекистон мумтоз балет театри ижодий изланишлар олиб бориб, бир кўриниш асар-лардан бир нечасини томо-шобиналарга тақдим этди.

Бундай постановкалардан ташқари концерт дастурлари ҳам тайёрланди. Ижодий гу-руҳнинг ҳар бир қиёиши томошобинлар томонидан ях-ши кўриб олинмоқда.

Театр санъаткорлари тур-ли ижодий таълол ва кўн-ки-ларда ҳам муваффақиятли

қатнашиб келмоқдалар. Пермь шаҳрида ўтказилган Россия балети усталари та-нолови театр солистларига ижодий муваффақият кел-тирди. М. Усмонов ва И. Фахруллоновлар эса, ижрочи-лик маҳоратлари учун таи-ловда муносиб тақдирланди-лар.

Бугунги кунда йўлга қў-йилган Москва балети ба-дий жамоаси билан ижодий алоқа яхши натижа бермоқ-да. Токиодаги балет институ-ти жамоаси билан ҳам ба-маслаҳат иш тутилмоқда.

Алқаб АЛНОВ.

* 02 хабар беради

10 августдан 16 августгача бўлган даврда Тошкентда 360 та жиний ҳаракат содир бўлди. Шулардан 239 таси фош этилди.

11 август куні кечқурун соат тўққизларда шаҳримиз-даги қорхоналардан бирида силлиқловчи бўлиб ишловчи 1942 йилда туғилган И. 1949 йили туғилган қўшинчи Б. ик-кида меҳмон бўлиб спиртли ичимликлардан кўнроқ истеъ-мол қилган ва жанжал чиқар-ган. «Меҳмон» қўшинининг юрагига пичоқ уриб ўлдирил-ди.

Шу куні У. Носир ва Волгарад кўчалари муноқиша-да Яккасарой район милиция-даги хизматчилар томонидан 1969 йилда туғилган Н. ушланди. Уйи тинтув қилинганда 250 метр ҳар хил газмол чиқди. Тошкент тўқимачилик комбо-натда ишлайдиган бу шахс ҳибсга олинди.

11 августда кўппа-кўндуз куні «Ленинград» меҳмонхона-си олдиди номалум шахс Нус-тус автомобилли қорхонасига қарашли «КамАЗ» машинасини ўғирлаб қочган. Тошкент Халқ-қа йўлда бу машина ушлан-ди. Унда 2-автомобилнинг ҳайдовчиси, 1963 йилда туғил-ган Т. ва тиксират ичкиси, 1960 йилда туғилган М. лар бор экан.

Шу куні «Водострой» ку-

Халқ таълими ходимларининг август кенашига

ЭРТАНГИ КУНГА ИШОНЧ

пул ажратилди. Бу ёрдам ўқитувчилар маошини икки баробарга кўтарди имконини берди.

Халқ таълими бозор воқелиги билан ҳисоблашмасдан илҳом йўқ. Мактаблар бозор муносабатлари тизимида ўз тақдирларини ишлаб чиқмоқдалар.

160-мактаб қошда шаҳар ёш ишбилармонлари ва менежерлар тайёрлаш синфлари мавжуд. Бу ерда бизнес ва ишбилармонлик соҳасининг келажак мутахассислари танлаб олиниб, ўқитилмоқда. Ўқитувчилар иқтисоддан, маркетингдан ва менежментдан чуқур билимга эга бўлиб, бозор шароитида фасол ҳаракат қила оладилар. Келгусида бу ерда биринчи тижорат лицейи ташкил қилинади. Бизнес-синфлар ишига шаҳарнинг самарадорлигини ўрганиш, уларга тўленадиган маошини таъбиқлаштириш имкониятини берапти.

Миллий мактабни ривожлантириш борасидаги кўп ишларимиз ҳақида нималар дейиш мумкин. Шайхонтоҳур районидagi 254-мактаб педагогик жамоаси миллий анъаналардан, маданиятдан, ўлкашунослик ва тарихдан чуқур билим берувчи «Мадаини меросга илҳос» дастурини амалга тадбиқ қилмоқда. Мирзо Улуғбек районидagi 99-мактаб миллий маданиятни ривожлантириш марказига айлантирилди, 182-мактаб эса махсус таълим берувчи лицейга айланди, ўқувчилар бу ерда ҳаваскорлик хори ва дастаси бошлиғи, концертмейстер мутахассислигини олишди.

Янги ўқув йилида қиладиган ишларимиз эса амалга оширилганидан ҳам кўпроқдир. Чунки, 246-мактабни уч поғонада ўқитиш тажрибаси кенгайтирилди. Айрим мактабларда бу борада синфлар, 175-мактаб эса юқоридаги мактабларда синиб кўрилган дастурга тўла ўтади. Спорт йўналиши 208-мактаб асосида электрон-ҳисоблаш машиналари операторлари ва дастурчилари, котиб референтлари, кичик корхона ҳисобчилар тайёрловчи касб синфлари очилмоқда. Касбга тайёрлашни кучайтира бориб, умумтаълим бериш тўла соқланмоқда, юқори поғонада тил тайёрлашнинг кафолат беришмоқда. Ушбу лицей тасисчи ҳолиялари, ишбилармонлик касбага қўмитаси, ўқувчи ўқитувчилар махфиятига ахши шарт-шароит яратилмоқда. Худди шундай, гимназия ва лицей синфлари 93, 247, 265-мактабларда ҳам очилмоқда.

Бир қатор мактабларнинг 5 кунлик иш режасига ўтганини ота-оналар жамоатчилиги қўлаб-қувватламоқда. Ҳамза ва Яқсарбой районлари мактабларида ўтказилган ўрганишларнинг кўрсаткичига ўқувчилар ва ота-оналар 5 кунлик иш режасини мақсадага мувофиқ деб белгиландилар. «Биз юқоридаги фикрларни инобатга оламиз ва ушбу тажрибани кенгайтириш ва мазмунини тақомиллаштиришни ўйлашимиз», деган мазмунда хатлар келиб турибди.

Қатор йиллар давомида шаҳар корхоналари томонидан меҳнат таълими учун моддий асос ташкил қилинган. Ўқув-ишлаб чиқариш бирлашмалари имкониятидан фойдаланишга энди янги-ча ёндошамиз. Бу борада Аҳмад Икромов районидagi 1-ўқув-ишлаб чиқариш бирлашмасининг тажрибаси диққатга сазовордир. Бу ерда ўқув муассасасининг мутлақо янги тури ишлаб чиқилган. 9-синфин битирувчилар тўлиқсиз ўрта маълумот билан бир қаторда тикуччи моторист ва дизайн соҳасидаги расм мутахассислигини олишди. Хохловчиларга танлов асосида ўқиниш давом эттириш имконияти таъкиф қилинади.

Мирзо Улуғбек район тажриба ўқув-ишлаб чиқариш бирлашмасида ўқувчиларнинг янги ўқув йилидан чуқур умум таълимга тайёрлаш билан бир қаторда замонавий ишлаб чиқариш технологиясига, автотизга, электрониккага ўргатувчи техник коллеж ўз ишини бошлади.

Собир Раҳимов район ўқув-ишлаб чиқариш бирлашмаси негизда шарк (араб, ҳинд, форс, хитой) тилларини ўрганиш борасида лицей очилмапти.

Кечки мактабларнинг тузилиши ўзгарапти. Кейинги бир неча йиллар давомида бу мактаблар негизда катталарга улусқис таълим бериш марказлари ташкил қилинган. Икк-ўз вақтида ўрта мактабни тугата олмаган бўлса, бу камчиликни тўлдирибгина қолмай, кичик тиббиёт ҳамшираси, тарбиячи, котиб-машинастка, дизайнёр мутахассислигини ҳам олаштиради. Бугунги кунда ушбу марказлар ишловчи ёшлар учун лицей ва коллежларга айландилар.

Янги ўқув йилида 45-кечки мактаб марказида бошланғич рус синфлар учун ўзбек тили ўқитувчилари, хонадон юртиш курсларидан миллий амалий санъат элементларини ўргатувчи ўқитувчиларни тайёрлаш кўзда тутилмоқда. 47-кечки ёшлар мактаби коллежи битирувчилар болалар бочаси тарбиячиси, гувернер тарбиячи мутахассислиги бўйича илк таътирларидан ўтишди. 20-кечки ёшлар мактаб коллежи сазоват хизмати кичик тиббиёт ҳамширалари тайёрлаш, 5-кечки мактаб маркази иқтисод борадада мутахассислар тайёрлашга иқтисодлаштирилди. 49-ёшлар мактаб жамоаси биринчи ўзга йўналишга танлаб «Отои», Урта Осиё электр аппаратурани бирашмаларига турли соҳадаги мутахассисларни тайёрлаш борасида лицей тўзмондир.

Табиики бундай қайта қуриш олий мактаб билан алоқаларни кенгайтиришни ҳам талаб қилади. Халқ таълими бош бошқармаси ташаббуси туфайли Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси билан ҳамкорлик шартномаси тузилди. Ушбу шартнома асосида 7 таълим мактаби ажратилиб улар Фанлар академиясининг атакли институтларга бириктириб қўйилган кибернетика, тахриб биология, кимё, математика ва механика институтлари ходимлари мактаб ўқитувчилари билан биргаликда иқтидорли болаларни ўқита бошлайдилар. Ҳамкорликдаги ишнинг натижаси иқтисодлашган синфлардаги имтиҳонларни ўқитилдиган соҳа бўйича кириш имтиҳонларига тенглашганидир.

Тошкент шаҳри халқ таълими муассасаларида бугунги кунда олий ўқув юрларининг 500 ўқитувчилари ишламоқда, улардан 13 таси фан доктори, 158 таси фан номзодларидир.

Янги ўқув йилидан бошлаб бешта ҳунар-техника бизнес юрти негизда кўп йўналиш бўйича «Универсал» ассоциацияси фаолият бошлади. Ассоциациянинг асосий мақсади маҳаллий миллат ўқувчиларини машинасозлик соҳаси касбларга жалб қилиб, халқ ҳўжалигининг индустрия соҳасига мутахассислар тайёрлашдир. Ассоциация битирувчилар 2-3 ўқшас кесбларнинг соҳиблари бўлишди.

Ишимизнинг янги қирраларидан бири мустақам халқро муносабатларини ўрнатилиши бўлди. Халқро ҳуқуқ меъерларига таъинган ҳолда таълим борасида Туркия билан ҳамкорлик шартномаси тузилди. Шартнома дастурида илгор таълим технологиясини кенг аллашмиш кўзда тутилган. Туркия ҳар йили Ўзбекистондан 300-400 ўқувчига таълим беришни, ўқитувчиларнинг малякисини оширишни ўз эзмасига олди. Шу йилнинг сентябрий ойида Истамбул шаҳрининг марказий лицейидан 10 ўқувчи ва 2 ўқитувчи уч ҳафта ишбилармон 102-мактабга ўқишди. Худди шундай делегация октябрий ойида Истамбулга таширф буюради.

Янги ўқув йилидан бошлаб Ҳамза райониди Туркия миллий таълим вазирлиги қатнашувиди турк тили ва адабиётини чуқур ўргатувчи лицей очилди. Шунингдек, 24-ҳунар-техника билим юрти негизида меҳмонхоналар ва туризм бора-сида лицей очиш масаласи ҳал этилмоқда. Ҳамза жорий қилаётган ангилликларимизни ота-оналар қўлаб-қувватлашмоқда. Бу биз бошлаган ишларда дадил қадам қўйишимизга ишонч берапти.

Бир сўз билан айтганда шаҳар масрифчиларида янги гоълар ва ишга икдорий ёндошувиди талайгина. Халқ таълими тизимининг жамият талабига ҳозиржавоб бўлишини таъминлашдан биз ҳаммамиз манфаатдормиз. Аммо таълим-тарбия тизимини қайта қуриш муваффақияти фақат педагогик жамоаларига боғлиқ эмас. Мактабларга янги дастурлар, ўқув ва кўргазма куроллари, ўқитувчи учун услуб адабиётлари зарур. Бу муаммоларни биз жумҳурият олимлари билан биргаликда ҳал қиламиз. Мустақил республикамиз тарққиети айнан шуларни тақозо қилмоқда.

Таълим тизмасига бугунги кунда муайян моддий ёрдам керак. Нарх-навоини ошиши, моддий ресурслар танқислиги, иқтисодий аҳолининг кескин оғирлашуви муассасаларимизнинг аҳолининг тушқунлаштириди. Бугун оталиқ ташкилотларнинг сезиларли ёрдамига таъкиб бўлмай қолди, бюджет таъминоти бизнинг эҳтиёжамизни қондирмапти. Халқ таълими, муассасаларини таъмирлаш ишларига ажратилган маблғ таълимининг 9-10 фоизини ташкил қилади, холос. Хайрия ёрдамсиз биз қийинчиликларни енга олмаймиз.

Давлат ширкат корхоналарининг, фуқароларнинг мактабга ёрдам кўрсатишга бўлган иштирокини инобатга олиб шаҳар Ҳокимияти ижроия маҳкамаси халқ таълими бош бошқармасининг «Келажамиз — мактабда» жамоа фондини тузиш ҳақидаги тақлифини қўлаб-қувватлади.

Бу йилги шаҳар халқ таълими ходимларининг анъанавий август кенашлари буюк байрам — Мустақиллигимизнинг бир йиллиги арафасида бўлаётгани, айниқса, диққатга сазовордир. Мустақил юртимизнинг пойтахти ҳозир шу байрам наъшаси билан нафас олмақда. Мактабларда биринчи кўнжроқ жаранглаши билан ўқитувчилар фарзандларимизга ота-боболаримизнинг истиқлол йўлида олиб борган курашлари, шу йўлда қурбон бўлган аждодларимиз, халқимизнинг қалбиди мангу қолган қаҳармонлар ҳақида ҳикоя қилиб берадилар.

Тошкент шаҳрининг ўқитувчилар армияси келгуси кунга катта ишонч билан қарамондир. Улар ҳар бир ёш ўқувчи-мустақил юртимизнинг бахтиёр кулларини яратишга ўз ҳиссини қўшадиған фидойи инсоилар бўлиб этишчиларни учун бора куч ва тайратларини, билимларини ишга соладилар.

Ҳамзаулла ЯУЛДОВ, Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирининг ўринбосари, Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармасининг бошлиғи.

Пойабзалларнинг сифатли бўлиши учун иш аввало хом ашё сифатли бўлиши керак. Бу ишни Ф. Хўжаев помиди 1-пойабзал фабрикасининг марказий хом ашё тайёрлаш пехи ишчилари амалга оширишди. Жамоа ичиди айниқса Дилбар Илёсова ажратили туради. Нимага деганда у ўз касбини пухта эгаллаб олган.

амалга оширишди. Жамоа ичиди айниқса Дилбар Илёсова ажратили туради. Нимага деганда у ўз касбини пухта эгаллаб олган.

TRANСПОРТНИ халқ ҳўжалигининг томири дейишди. Бу беизиз эмас, албатта. Ҳақиқатда қўлгаган манзилларга етиб олишда, юқларимизни бир ердан иккинчи ерга ташишда, умуман оғиримизни енгил, узогимизни яқин қилишда транспортнинг аҳамияти каттадир. Хўш, ҳозирги шароитда қон ташиш транспортининг ўзида аҳвол қандай? Жамоатчи муҳбиримиз Тошкент шаҳар юк ташиш транспорти концернида бўлиб, маъмур корхона фаолияти ҳақида бош директор Валижон Исмомов билан шу ҳақда суҳбатладим.

Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт ҚАРЗ ҚАЧОН УЗИЛАДИ?

— Тошкент шаҳар юк ташиш транспорт концерни қошида 9 та автоҳўжалик бўлиб улар халқ ҳўжалик юқларини ташиш учун хизмат қиладилар. Агар ўтган йилда 110—120 минг тонна халқ ҳўжалик юқларини ташишга бона камайиб кетди. Яъни у 60 минг тонна ташиш этади. Лекин нон ва нон маҳсулотларини ташиш бўйича кўрсаткичимиз камайгани йўқ. Ўтган йили

қанча ташилаётган бўлса, шунча ташиляпти.

Юк ташиш ҳажмининг камайиб кетиши бозор иқтисодиётига ўтиш пайтида бизга анча қийинчиликларни туғдирди. Улардан бири кўп юк ташийдиган автомобилларимиз ишсиз қолишди. Иккинчидан, бизга хизмат қилаётган машиналар нархининг ҳаддан ташқари ошиб кетганини натижасида биз бу йил 40 фоиз автомобилларни олишдан кечдик. Сабаби бу машиналарни олишга корхоналаримизнинг пули йўқ. Ана шу масала бизни қийнапти.

Ана бир нарсани айтиб ўтиш керак. Жамини ҳисоблаб келганимизда ҳозир биз хизмат кўрсатиб келаётган корхоналаримиз концернига 50 миллион сўм қарз. Шунинг учун ишчиларга ойлик беришда озгина қийинчиликлар бор. Автомобиль ёқилғиларининг нархи ошиб кетганини муносабати билан ҳар кун биз унинг сарф-ҳаражати бир миллион сўм харажат қилишимиз керак. Бу ишларни бандан қарз олиб, бензиннинг пулини тўлаб хизмат кўрсатаётган корхоналаримизга машиналарни ўз вақтида етказиб беришга ҳаражат қилишимиз. Юқларни ташиямиз. Лекин амалда шу қилинган хизматга биз ўз вақтида тўловини ололмаймиз. Хизмат кўрсатадиган асосий корхоналаримиз — бу Тошкент қурилиш бош бошқармаси бўлиб у биздан 15 миллион қарз. Тошкент савдо бош бошқармаси катта сўмманни бизга тўлаши керак. Завод-фабрикаларнинг қарзи 15—20 миллиондан ошиб кетди. Бу иш икдорий ҳал қилиниши керак. Лекин биз Тошкент шаҳри учун хизмат қилиш, юк ташишда ўзимизнинг камчиликлариимизни бартараф этишга ҳаражат қилиямиз.

Султонмурод УМАРОВ.

«Орау» чарм-атторлиқ ва спорт буюмлари ишлаб чиқариш бирлашмасининг тикувчиси Гулбаҳор Абдусатторова корхонада энг илгор ишчилардан ҳисобланади. У тиккан маҳсулот ўзининг сифатлиги ва бежиримлиги билан ажратили туради.

СУРАТДА: Гулбаҳор Абдусатторова ўз тикув машинаси олдида. Андрей Пинненко суратлари.

Ўзбекистон Республикаси Президентига ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси Тошкентдаги давлатга қарашли уйлари хусусийлаштириш тўғрисида қарор қабул қилди. Ҳужжатда бу кенг қўламли тадбир фуқароларнинг мол-мулк ҳуқуқларини таъминлаш, бозор муносабатларига ўтиш шароитида аҳолининг иқтимоий ҳўмонлашини кучайтириш мақсадида амалга оширилаётгани таъкидланган.

Хусусийлаштириш қандай ўтади? Шу қадар жиқдий ишни ўтказишнинг пухта воситаси мавжудми? Ўза муҳбир Л. Левин билан Ўзбекистон Республикаси давлат мол-мулкни хусусийлаштириш ва давлат тасарруфидан қичириш комитети раисининг биринчи ўринбосари Ш. Гафуров шу ҳақда суҳбатладилар.

— Шухрат Рашидович, хусусийлаштириш оладди кичик дўконларни, магазинларини шахсий мулк қилиб беришдан бошлангиларини биланми. Бу ерда эса бирданги уй-жойлар хусусийлаштирилмоқда. Яна қарсда дег — республика пойтахтида.

— Бунда ҳеч қандай тасолиф йўқ. Биз энг мураккаб муаммонни ҳал этишга — уй-жойларни мулк қилиб топширишга қўл урдик. Айтмоқчи, Вазирлар маҳкамасининг қарориди айтилганидек, бу тадбир кенг қўламли тажриба доирасида ўтади. Тошкент ҳокимияти ва бизнинг комитетимиз бу тадбирнинг тапабускорни бўлди.

ТОШКЕНТ УЙ - ЖОЙЛАРИНИ ХУСУСИЙЛАШТИРА БОШЛАЙДИ

Биз мустақил давлатлар ҳамдўстлигини барча республикаларда хусусийлаштириш тажрибасини диққатга айтиб бориб ўргандик, шунинг ҳам айтиш керакки, кўпгина хорижий мамлакатларда уй-жойларни хусусийлаштириш муваффақиятсиз чиққан. Хуллас, бу жуда муҳим иқтимоий муаммонни ҳал этишга ёндашувимизнинг ўзи кўп жиҳатдан фарқ қилади.

Ўзбекистон аҳолисининг, жумладан тошкентликларнинг даромадлари МДҲдаги бошқа республикаларга нисбатан камроқ, шу сабабли Ўзбекистон фуқароларининг кўпгина тоифалари уй-жойларни бепул ўз мулки қилиб олиш имтиёзига эга бўлишди. Шу тариқа бу ишда маълум тажрибамиз бор. Сентябрь ойида бошлангилар хусусийлаштириш тадбирларига келганда эса, ундаги асосий жиҳат шундан иборатки, республика пойтахти аҳолиси ўз квартираларини қийматининг қолдиғини тўлаб сотиб оладилар.

— Қиймат қолдиғи қандай аниқланади?

— Катта ишни бирданга бажариб бўлмаслигини тушунасан. Шу сабабли бу тадбирни амалга оширишга пухта тайёрларини кўрдик. Тошкент бешта зонага ажратилди. Уйларга уларни қайси ўн йилликда фойдаланиши-

га топширилганига нараб бачи қўйилди. Масалан, уларнинг бир қисми 1940 йилгача фойдаланишга топширилган бўлса, бошқа қисми — 1950 йилгача, учинчи қисми — 1960 йилгача фойдаланишга топширилган ва ҳоказо. Равшанкий, уй қанчалик эски бўлса, унда ишовчилар шунча кам ҳақ тўлайдилар. Энди бешта зона, тўғрироқи Тошкентнинг ҳалқалари тўғрисида. Биринчи зонадаги уйлар — шаҳарнинг марказидан иборат бўлиб, улар қўлгаган бошқа жойлардаги уйларга нисбатан қимматроқ туришни тушунади. Уйлар марказдан қанчалик узок бўлса, шунчаллик арзон бўлади. Лекин уйларни баҳолаш «даврияда» фақат шу жиҳатини на ҳисобга олинмайди. Биз кўп балли жадални ишлаб чиққанмиш, унда деярли ҳамма нараса: унинг магазиндан ёки жамоат транспортни бекатидан узоклиги, унинг серватори, бинобарин машиналар ҳавонини кўп бўлгадиган кўчалар бўлида жойлашганлиги, неча қаватлиги ва бошқа жиҳатлари ҳисобга олинган.

Аниқ мисол келтириб ўтамиз: учинчи ҳалқадиган жойларда, 70-йилларнинг бошларида фойдаланишга топширилган уйларга уч қаватли квартиралар бўлганда эгаларига 12—14 минг сўмга тушади. Лекин улар биринчи, иккинчи ёки юқори қаватда яшасалар (бундай ҳолларда уй

— Уй-жойни сотиб олишга қўрби етмайдиган ёки уйи аёс бўлишни хоҳламаган кишилар бўлсами?

— Биринчи тоифадаги фуқароларга, шунингдек янги уйлангиларга имтиёзли кредит берилади. Квартирани сотиб олишнинг хоҳламаганлар эса район ҳокимияти лари билан иккара муносабатларига ўтишларида тўғри келади. Олдиндан айтиб қўли: иккара муносабатларига ўтиш улар учун фойдали эмас!

Хусусийлаштиришдан тушадиган маблғ тўғрисида гапирсак, бу маблғ махсус қарамарми тўздилади. Бу пуллар аҳолининг энг камбағал табакаларига ёрдам беришга, қисман лиги уй-жой қуришга шарфланади. Айтмоқчи, район ҳокимияти ларида уй олиш учун оладиган набатлар бўлмайди. Ўз уй шароитини яхшилашни хоҳлаган кишилар ким онди савдосида квартира сотиб оладилар. Асосий айтиб боришларимиз, идоралар ва саноат корхоналарига қаратилмоқда. Бозор иқтисодиёти барқарор фойда олишни кўзда тутадиган. Вазирликлар, идоралар ва саноат корхоналари оладиган фойда уларнинг ҳодимлари учун уй-жой қуришга сарфланади. Бошқа айтганда, меҳнат жамоаси қанчалик кўп фойда олиб ишласа, у иқтимоий бойлиқдан шу қадар кўпроқ баҳраманда

бўлади. Хуллас, корхонанинг пули бўлса, у ҳозирнинг ўзидаги ҳодимлари яшаштаги квартираларни уларга текнига мулк қилиб бериши мумкин.

— Хусусийлаштириш ҳар бир фуқарога нима беради?

— Фуқаро уй-жойини ўзи хоҳлаганча тасарруф этишга: мерос қилиб қолдиришга, алмаштиришга, сотишга ҳақли бўлади. Фақат бир шарт бор: у республикада қалнда беш йил рўйхатдан ўтиб истинкомат қилаётган Ўзбекистон фуқаросига сотилиши мумкин. Квартирада ишовчиларни рўйхатдан ўтказишга доир барча чеклашлар бекор қилинади. Уй-жойнинг торлигига қарамай, унда неча киши яшашга рухсат этиш уй эгасининг иши бўлиб қолади.

Айтмоқчи, квартираларни ҳозиргача сотиб олган кишиларнинг ташишлангиларига ҳолат йўқ. Улар ҳеч қандай қўшимча ҳақ тўлашмайди. Чунки, қонун қабул қилинган пайддан кейинги дор учун амал қилади.

— Ҳар ҳолда, Шухрат Рашидович, ўқитувчилар, олий ўқув юрларининг муаллимлари, шифокорлар ўз квартираларининг эгалари бўлиб қолган эди, улар коммунал хизмат ҳақи кескин ошганини эшитиб ҳайрон бўлиб қолишди. Хўш, бунда қандай маъно бор?

— Шунга эмас, айрим кишилар квартираларини данлати қайтариб беришга ҳам уриниб кўришди. Лекин шўшмастлик керак, 1992 йил коммунал хизматлар давлатдан миллион-миллион сўмлаб ердан оладиган сўнгги йилди. Уй-жойларини биринчи бўлиб хусусийлаштирган кишилар бошқаларга нисбатан шунингча қийин аҳволда қолди. Келгуси йилининг биринчи чорагидан бошлаб коммунал хизмат ҳақи қайта кўриб чиқилади. Бироқ, шаҳар бюджетидан илгаридек катта дотация берилади, харажатларнинг анча қисмини шаҳар ўз зиммасига олади.

Яна бир лиғилик: эндиликда кичик, иккарачи корхоналар ва бошқа корхоналар уй-жойларни сотиб олишга ҳақли эмаслар. Марҳамат қилиб эски биноларни сотиб олишсин, ремонт қилишсин... — Сентябрь ойида бошлангилар хусусийлаштириш тадбирлари, шўҳасиз ҳокимиятларнинг ҳодимлари, уй-жойларни баҳолаш комиссияларини аъзолари, шу уй-жойларда ишовчиларнинг ўзлари учун ҳам катта таъминот келтиради. Олдинки бир вақтинчи олиб қўйилдик: агар фуқаро унинг квартирасига қўйилган баҳога рози бўлмасачи? Бунга нима бўлади?

— Шундай бўлиши мумкинлигига ҳисобга олиб, мо-

мумкин: бундай ҳоллар бўлмайди!

«ТОШКЕНТ
ОҚШОНИ»
ГАЗЕТАСИННИГ
ИЛОВАСИ
№ 18

ТАБИАТ ВА
ИНСОНИ

Тошкент шаҳар табиатини муҳофиза қилиш комитетининг саҳифаси

ИЮЛЬ ойида шаҳар табиатини муҳофиза қилиш комитети томонидан 75 санаот ва 11 автокорхона қатъий назоратдан ўтказилди. Афсуски уларнинг жуда кўпчилигида табиатини муҳофиза этиш масаласига етарли эътибор берилмаётганининг гувоҳи бўлди. Автотранспортнинг экологияга, ҳавонинг ифлосланишига таъсири низоҳатда катталигини ҳисобга олиб, шаҳар Давлат автомобил назорати бошқармаси билан ҳамкорликда қўшимча «Тоша ҳаво» тадбири ҳам ўтказилди. Тошкент шаҳар юк ташинч қўшма корхонасининг 9 автотранспорт корхонасининг 4240 автомобилдан 735 таси текширувдан ўтказилди.

Комитетнинг назоратчилари фаолият якунига қўра, табиатни асраш қонуничилигини бузгани учун 37 мансабдорга 13,500 сўм миқдорда жарима солинди. Цехлар, участкалар ва техник жўхозларнинг иш фаолиятини тўхтатиш учун 28 қарор қабул қилинди. 32 автотранспорт воситаси ишга яроқсиз деб топилди. «Совласт-Итал» қўшма корхонасининг 2, 7, 8-автохўжаликлари фаолиятига жиддий эътирозлар билдирилди. Атроф-муҳитга жиддий зарар етказгани учун 42,093 сўм тўлов тўлашга мажбур этилди.

Шуниси ажабланишлик корхона раҳбарлари туланидан жаримани

ДИЁНАТ МЕЗОН БЎЛГАНДА

одатий ҳолдек қабул қилинмади. Кўрсатилган камчиликларнинг ба-жариллигини назорат қилишни «унутиб» қўйишди. Табиатни сақ-лаш масалалари 1-автохўжалик (бошлиғи Л. Амриханов), 143-ав-тохўжалик (бошлиғи М. Рустамов)-ларда мутлақо кўнгилдагидек эмас. Автомобилларнинг 8 дан 25 фойизгача носоҳ аҳволда йўлга чиқиб ҳоллари деярли ҳар кун ичра турибди.

Тошкент шаҳар юк ташинч кон-цернининг барча автохўжаликлари-даги автомобилларнинг тўтун чи-қариш усулларини текширилмайди.

Текширишда аниқланган кам-чиликларни тўғатиш учун автохў-жаликлар раҳбарларига 29 мод-дадан иборат йўриқнома берилди. 1 ва 143-автохўжаликлари раҳ-бар ва бош муҳандисига 1000 сўм миқдорда жарима солинди.

Бир қатор санаот корхоналарида ҳозирги кунин иқтисодий аҳволда ҳам ифлослантирувчи ўта хавфли

манбаларини йўқотиш учун маблаг ажратилган диққатга молиқ-дир. Шундай корхоналардан бири ОНБРУ (қалқоқлаш ва ўраш жиҳоз-лари тайёрлаш тажриба-констру-торлик бюроси)да гальваник участ-канинг батамом қайта таъмирлан-гани кишини қувонтиради. Инги-усуналар ифлослантирувчи ман-баларини қайта ишлаб шаҳар зову-рларига зарарли чиқит чиқармап-ти.

Тошкент қишлоқ хўжалиги ма-шинасозлиги ишлаб чиқариш бир-лашмасида сувдаги борки жонзот-ларни қириб юбрувчи хром билан ишловчи гальваник қоплаш жар-ғини буткул тўхтатилади. Айни кун-ларда корхонада гальваник цех-ларни таъмирлаш, хромлаштирув-чи 22 та қозонни йўқотиш ишлари давом этмоқда.

Афсуски Тошкент тепловоз таъ-мирлаш корхонаси, Тошкент ёр-мой комбинати, қурилиш санаот корхоналари, Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги машинасозлиги ишлаб

чиқариш бирлашмасининг қуёв цехлари, Ўзбекистон пахтачилик машинасозлиги, Тошкент тузма-чилик машинасозлиги ишлаб чи-қариш бирлашмасидаги аҳвол ани-қарилдигича қолмоқда.

Қанчадан-қанча сувлар оғиб ўтди, дарахлар кесилди, ерлар заҳарга тўйинди. Лекин биз ҳали ҳам эски фикрларимиз, «бўлса бўлар, бўлмаса гўяла кетар» қа-билида иш юритишимиз, барча яхши юмушларимизни ўз вақтида бажаришга, аёло даражада иш юритишимизга ҳалал бермоқда.

Тошкент — қадимий шаҳар. Тошкент — келажак авлодларимиз яшайдиган шаҳар. Келажак авлод бизнинг амалга оширган озулар, ишларини рўйбга чиқарадиган авлод эканлигини бир лаҳза ҳам унут-майлик! Авлодларга қурумга, дарах-ҳасратга тўла шаҳарни қол-диришимиз дийнотсизликдан бошқа нарса эмас. Зеро, табиатни муҳо-физа қилиш ҳар бир дийнотли ин-соннинг дил амри бўлиши керак!

Муштақил келажакда дадил бо-қатган Ўзбекистонимизнинг пой-тахти Тошкент ҳар томонлама я-наб турмоғи — барчамизнинг бах-ту иқболимиздир. Бунинг бир лаҳза бўлсин унутмайлик!

Муборак ХОҲУЖАЕВА,
Тошкент шаҳар табиатини муҳо-физа қилиш комитетининг бўлими бошлиғи.

Бир қонанда ёниб қўйлайди: «Умр ўт-моқда, умр ўтмоқда». Мана, неча ер-лар бўлибдики, инсон умрини ўтказмаслик чораларини қўлади. Шундай қилганини ҳа-ётдан унинг жисми йўқолса ҳам, исми қолсин. Қандай қўлсун шундай бўлади!

Мен Турдубой ака деген бир кишини биларман. Узи шофер, қолхўзининг су-та-шийдиган машинасини ҳайдайди. Қоп-ко-ра, мабодо боллаб аския қилсангиз у кўпса, оппоқ тишларини қўриб, ҳайрон қолсангиз. Шунча қора, қирлар қўшида пилган.

ШХСШҲ ШАҲРИМИЗ ДОВРУҒИГА ҒУБОР ТУШМАСИН

Шу одамнинг ишқи боғ яратилган ту-шган. Мабодо Наманган — Уш автобусида ўтиб қолсангиз, «Турдубой» деган жойда ҳайдовчи, албатта, машинани тўхтатиб ўта-ди. Турдубой — Турдубой аканинг боғи. Йўл бўйида қаттақон ўн чоринг одам ўтириб ором оладиган чорпо. Унинг тағида қатта бетон ҳовуз. Ҳамини муздек бўлоқ суви тўла бўлади. Йўловчилар суздан ичади. Ол-малардан айди. Соғ-салқинда бир мўддат ором олади. Кейин дуо қилади:

— Шу боғ эгасининг олти қўлларига дарах тегадир. Тупроқ олса олтин бўлсин.

Боғ мен қурганда бир-икки қиллик қол-лалардан иборат эди. Ҳозир шигил ҳосил-га киргандир. Эгасига ўхшаб, қўлнинг ўр-тасидаги боғ ҳали ҳам одамларга шарбат улашайтган бўлса, ажаб эмас.

Турдубой ака ўқинмаса бўлади. Шу боғ билан унинг умри обод бўлди, раҳ-матларга бўрқанди. Демакки одамлар кат-ториди худди тификдек абадий қолади.

Тошкентни «кезиб юрганимда (бундай) ҳоллар кўп бўлади» бир мўйсифиднинг ёлғиз чинор қосида ҳаёл суриб турганини кўрган эдим.

— Ҳа, отахон, бирон ёрдам керакмас-ми? — сўрадим салом бериб.

— Ёрдам керак, — деди мўйсифид, — менга эмас боғбон дўстим Абдусаматга ёрдам керак. Раҳматли экиб кетган боғдан бир туп чинор қолдиби. Қандоқ мевалар бор эди! Олманинг ўзидан тўрт-беш хил эди. Одамларга нима бўлган ўзи! Нуқул мевали дарахга ёпишадиган одат чи-қаришди. Бутун шаҳарни қайрағоч, қарағай, қушқўнмас босиб кетибди. Ота-боболари-миз қилган ишни қилайлик-да, — мўйсифид бир мўддат жим қолди, қўшиб қўй-ди, — ёрдам керак. Шаҳарга ёрдам керак.

Шаҳарга ёрдам керак! Бунинг ҳар ким ҳар хил тушунади. Лекин чиндан ҳам шаҳарга ёрдам керак! Шаҳардаги аҳвол ҳозир чи-даб бўлмас даражага етиб келди. Энди

бўёғига бир зарб, яъни озорланган таби-атнинг газоби етарли, холос.

Бир вақтлар «Ўлкам ҳусни гул, дарах, қўчат экиб боғ яратиб деген дабдабали широрлар бор эди. Агар янгилашмасам ша-ҳардаги жуда кўп экин ва хибоналар шундай широрларнинг махсули ўлароқ бу-ни бўлган» эди. Қичқитишларнинг калласи-ни кўрсатган эди: қани ота-она бир туп қўчат олиб бермасин-чи!

Ҳўп, қўчатлар олинди, улар экилди. Ту-тиб ҳам кетди. Кейин нима бўлди? Кейин ҳеч ким уларнинг ҳолидан хабар олмай қўйди. Не-не яхши умидлар билан экилган қўчатлар қуриб, ўтинга айланди. Шунинг учун боғбон, мироб каби касб эгалари ў-мишда ҳам, ҳозир ҳам жуда қалар топан. Улар бир туп ҳам нисолнинг ноубуд бўли-шига йўл қўймаганлар. Ўз фарзандларидек парвартишлаганлар. Ҳосилини эса сиз билан биз еганмиз, халқимиз еган!

Ҳозирги боғбонлар ҳам шундаймикин! Мутлақо! Ҳозирги боғбонларга нисол ва ҳосил қозғоғ-да, лекин пул бўлса бўлди. Мевали дарахт экайлик деб жар соламиз. Ҳўп экидик дейлик ўша ўн минг туп олча, олмани! Уни парвартиш керакми? Ке-рак! Сув қўйиб, тагини юмшатиш керакми! Керак! Бунинг ким бажаради? Боғбон!

Ун йиллардан ошди, шаҳар манзарасини қўзатиб келаман! Дарахлар камбаси ка-маймоқдаки, амамо ҳаётининг севимли! Бунинг ҳаммаси ҳамшаҳарларимизнинг таби-атга бўлган лоқайдлигидан ўзга нарса эмас!

Энди бир савол туғилади: бунга нима айбдор! Қўлчилик шаҳарда турли мингта-вакиллари кўпайиб кетди, улар ўзларига мос ишни қилади, шу сабаб шаҳар манза-раси ўзгариб, деб ҳисоблашади. Бир ҳи-собида бу тўғридир. Лекин ўзингиз инсоф билан айтинг! Шаҳар битта ўзбекка керак-ми! У русга ҳам, корейсга ҳам, ахурийга ҳам, қозоққа ҳам, бирдек бошлануки! Ким айтди уларга соғ-салқин керак эмас, ме-ва-челларга тоқати йўқ, деб! Шундай экан, масаланинг тўб моҳияти аниқ айлан-ди, инсонларга, яъни бизларга тақалди.

«Одам бўлсангиз одамдек яшаш деган эди юнон фалсафаси Демокрит. Бу дегани одамзотга нима маъбул бўлса шунинг қил деган сўз. Биз кейинги кингирга беш йил ичда ўзимизнинг ошимизга заҳар қўшиб билан оварамиз.

Улар рус шоири Михаил Лермонтовнинг «Уч хурмо» шеъри бор. Унда айтилишича хурмолар тағига қарованлар келиб қўнади. Хурмолар хурсанд: ниҳоят бизнинг ҳосил-ни ҳам инсон ейдик! Инсон чиндан ҳам ал-қаб, хурмолардан келди, эзил олбоқ су-варидан кесди. Кетатганида эса хурмо-ларни қисиб, бўлоқни қўшиб кетади...

Ана фалсафа! Бизнинг мўззаман Тошкент-тимиз ҳам шу уч хурмо кўнига тушиб қол-маптими? Унинг қўнида яйраб-қинаб юриб, қоқ юрагига пичоқ урмайлими? Суварларини заҳарга, ҳавосини ғуборга тўл-дирмайлми?

Бир йил бўладики, Муштақиллик байро-ғимиз ҳиллириб турибди. Тошкент буюқ давлатларнинг элчиларини кўтиб олмоқда. Унинг довуғи олис элларга, таъбир жоиз бўлса, етти иккинча етади. Шундоқ экан, шаҳримиз довуғига ғубор қўнамсин. Унинг ҳар томонлама тўқилиши ахли жа-ҳонни қойил қолдирсин!

Бугун эса шаҳарга ёрдам керак! Юраги тоза, имонли, дийнотли, ўз фарзандларини тақдирини ўйлайдиган асл тошкентликнинг ёрдами керак!

Ҳар биримиз шундоқ шарафга мушар-раф бўлайлик, азиз ҳамшаҳарлар!

Темур УБАЙДУЛЛАЕВ.

РЕСПУБЛИКАМИЗНИНГ бозор иқтисодиётига ўти-ши мубосабатлари билан экологик-иқтисодий, табиатдан оқилана фойдаланиш юзасидан муҳофиза билан чуқур ўйлаб иш юритишимизни таъқозо қил-моқда. Қўлимизда меъёрни белгилувчи, ҳуқуқий, бошқа қонунийлик ҳужжатлари борки, улар табиатни муҳофиза қилиш қондаларини бузиш оқибатида, халқ хў-жалигига, табиатга етказилган зиён-заҳматни яққол ифо-далаб турибди. Ҳар нима қилганда ҳам рақамлар ҳам ўзар, ҳам ҳолис бўлади-да. Бундан ташқари кўп ҳол-ларда шахримиз ҳавоси, суви, ерининг ифлосланиш да-ражаси, Тошкентнинг ўзига хос жиҳатлари ҳисобга оли-май қолипти. Шу сабабли олинган жарималар, тўловлар, ўз ўрнига ишлатилмаслик ҳоллари содир бўлипти. Табиат-дан бундай нотанглик билан фойдаланиш охири-оқибатда атроф-муҳитни қандай аҳволга олиб келганини шарҳлаб ўтиришга ҳожат йўқ.

Кейинги йилларда Тошкентда алоҳида, ташвишли эко-логик ҳолат вужудга келди. Корасув, Салор каналлари эса йирик санаот қурилиш ва бошқа корхоналарнинг «сер-хият»лиги тўғрисидаги шахримизнинг ифлос белбоғига ўх-шаб қолди. Шаҳардаги қишлоқларни қайта ишлаб, за-ҳарларини қўйиб, йўқотиш масаласи ҳам то шу пайт-гача кўнгилдагидек олиб борилган эмас. Бунинг устига не машаққатлар билан боғбонларимиз кўқартирган биоло-

ҲАЁТНИНГ СЎНМАС ШАМИ

○ Агар олам тугал бўлса, одамлар ҳам ҳар томонлама барқамол бўладилар.

○ Ер юзидида ҳаёт шами сўн-маслиги, дид ўтмаслашиб қол-маслиги, одамларда яхши-ликка, меҳр-оқибатга ишонч йўқолиши учун ҳам табиат-ни муҳофиза қилиш зарур.

○ Сайроқ қўшларнинг хо-нишидан завқланган одам ҳеч қачон бировнинг одами озор бермайди. Чаманзор бахри дилини очган одам эс-ло бировга ёмонлик тила-майди. Сувнинг тиниқлигидан кўнгли ёришган одам ҳа-миша эзулишни орзу қилади, турли хил бадбин йўлардан, тоғбағрикдан ҳоли бўла-ди. Бундай кишилар одамга ҳам, оламга ҳам заррача ёмон-лигини раво кўрмайдилар.

○ Табиат — инсоннинг онаси. Ер эса беимунат, ҳо-киро эгаси.

○ Қўёш баимсоли беимин-нат хизматкор. Ҳар кун маъ-нат бир вақтда олам худди орзудек покиза нурдан му-наввар бўлиши табиий. Бир ҳол экани учун унинг асл ман-баи, моҳияти ҳақида ҳеч ким уйлаб қолмайди.

○ Сув ўзи булғанса-да, оламни гад-губордан фориғ этувчи фидокор.

○ Табиат ҳам, ҳаёт ҳам бо-қийдир. Боқийлигини хоти-маси бўлмайди.

Абдуқадир ШУКУРОВ.

ШАҲАР ТАБИАТНИ МУҲОФИЗА ҚИЛИШ КОМИТЕТИДА МЕЪЁРНИ КИМ ЎЙЛАЙДИ?

гик филтър — дов-дарахлар ҳам бемаслаҳат жоҳиллар-ча кесиб ташланаётгани ҳеч кимни ташвишга солмаёт-ган кўринади. Солинаётган жарималар эса йўқ бўлган яшил бойлигимизнинг ўрнини мутлақо тўлдиролмайди.

Юқоридаги тилга олганимиз шароитда ишнинг маромига солишимиз учун иқтисодий бир тизим яратиб зарурати туғилди. Тони бу тизим табиат бойликлари билан оқилана фойдаланишимиз учун асос бўлсин, шароит яратсин. Шу мақсадда шаҳар табиатини муҳофиза қилиш комитети то-монидан заҳарловчи моддалар, чиқиндиларни ташлаган-лик учун олинган тўловлар меъёрини белгилувчи, ша-ҳар табиатини сақлаш жамғармасини тузиш ҳақидаги ҳуж-жатлар ишлаб чиқилди. Бунгача, албатта, бир неча мар-та муваққат ҳужжатлар қабул қилинган, тўловлар шу қарорлар асосида амалга оширилган эди. Бу қарорлар ҳақида матбуотда бир неча бор ёзилган, шу сабаб яна қайтадан санаб ўтишга ҳожат йўқ. Фақатгина шахримиз-даги 243 корхонага жарималар солинганини, давлатий-қилинганни эслаб ўтаман, холос. Табиатни ифлосланти-раётгани учун корхоналар шу кунгача тўлаган умумий сумама 27.597091 сўмни ташкил этди! Бу рақам ҳазилакам маблаг ифодаси эмас ахир!

Хайриятки табиатни сақлаш жамғармасига қўнғилли равишда маблаг ўтказайтган корхоналар қаторида «Тош-кент трактор заводи» ишлаб чиқариш бир-лашмаси, «Ташкент», Тошкент иссиқлик маркази, Тош-кент кимё машинасозлиги заводи каби кудратли корхо-налар борки, улар шу кунгача жами 2 миллион сўмга яқин пул ўтказдилар.

Тошкент шаҳар Ҳокимининг 1992 йил 16 июндаги 204-рақамли қарорига асосан, табиатни асраш жамғарма-сига келиб тушган маблаглар экологик муаммоларни ҳал қилишга, чиқиндиларни қайта ишлаш заводи қурилишига сарфланади.

Шаҳар табиатини муҳофиза қилиш комитетининг ишла-ри ҳамирдан қил сугуртадан кетмаётгани йўқ. Корхоналар, ташкилотлар қилар ишнинг қилиб қўйиб, жарималарни вақтида тўлашдан бўйин товлайдилар. Уларни ҳам тушу-ниш керак. Ҳозирги иқтисодий таназул пайтида пул то-пиш осон эмас. Лекин, барибир қилинган ҳар бир номақ-бул ишга навоб бериш керак. Хусусан гап табиатни ас-раш ҳақида борар экан, ҳеч қандай баҳонага, сабабга ўрин йўқ, бўлиши ҳам мумкин эмас.

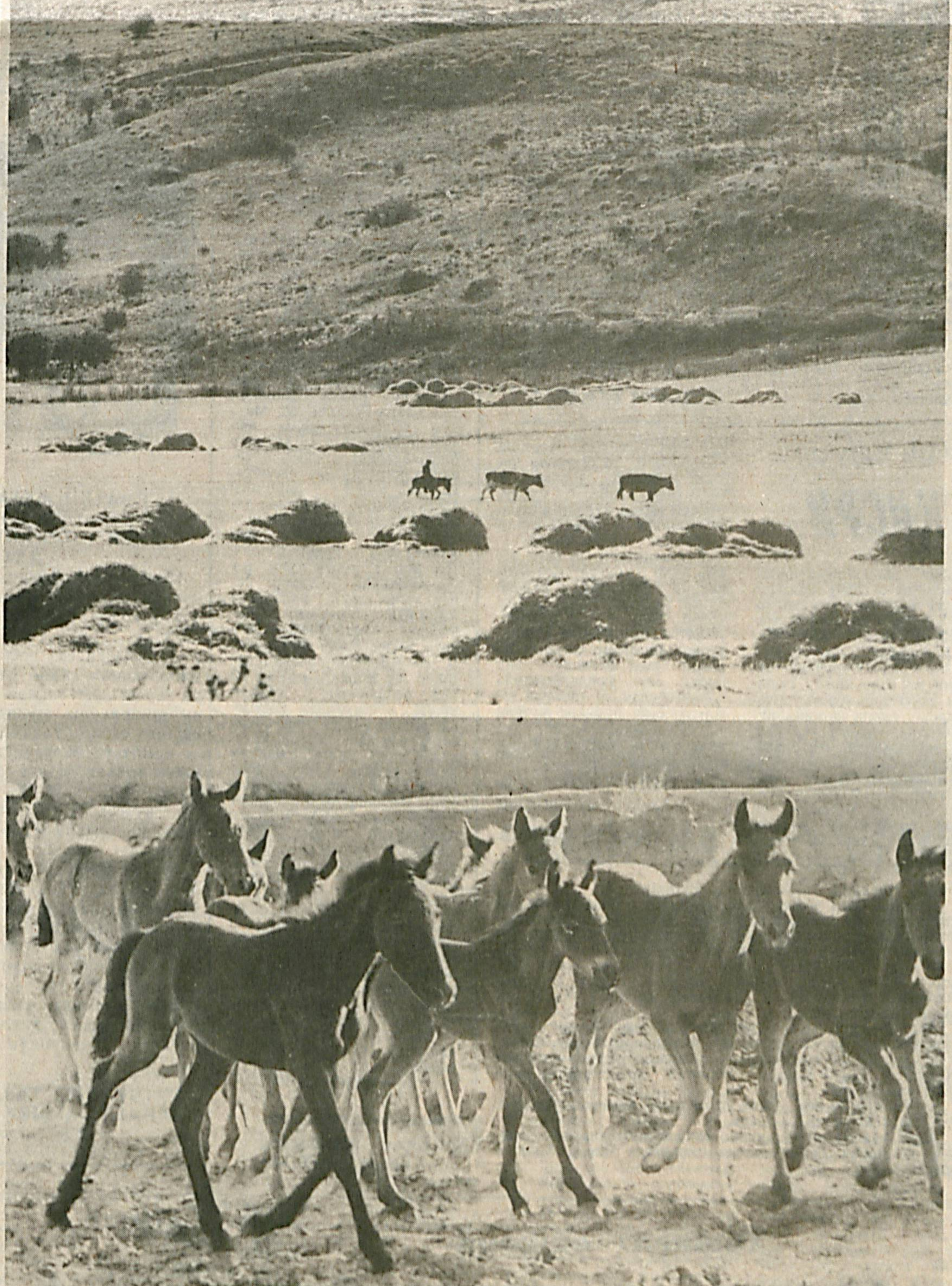
Шаҳримиздаги сув муаммолари ҳам қўнғилдагидек ҳал бўлмаётир. Бир пайтлари ичимлик ҳисобланган анҳорлар, каналларнинг сувларидан акинларни ҳатто сугориб бўлмай қолди. Бунга айбдорларни излашнинг ҳожати йўқ. Айбдорлар — сиз билан биз!

1992 йилда табиатини муҳофиза қилиш ишларига 4420046 сўм ажратилди. Шу жумладан сув ҳавзаларини сақлаш, тозалашга 365259 сўм, ҳавонини муҳофиза қилиш-га 767456 сўм сарфланади. Сувни қайта ишлаш тизимини ишга солиш ҳам шу йилга режалаштирилган. У ишга тўпса 185638 кубометр ишлатилган сувини тозалаш имко-ни туғилади.

Барча корхоналар, ташкилотлар табиатни сақлаш, му-ҳофиза қилиш ишга ишқонли ёндошлар қани эди! Ана шунда жарима миқдорини оширишга, меъёрни қайта белгилашга ҳожат қолмасди.

Ҳар нарсанинг меъёри бор. Тони биз ҳар бир ишда меъёрини ўйлабмас эканмиз, табиатнинг ҳам бир кутмас бир кун сабр юрмаси тўлиб-тошгани аниқ! Ана ўнда меъё-рини ўйлашни, унга амал қилишнинг фойдаси бўлмайди.

Борин АЛИХОНОВ,
Тошкент шаҳар табиатини муҳофиза қилиш коми-тетининг биринчи ўринбосари.

Отларга қарабсану «Сусамбил» деб номланган ўзбек халқ эртани ёдга тушади. Тойчоқлар ҳам «ўтининг бўлини, қаратгандек» салар, дов-дарахту буталар худди бизга илтижо билан қаратгандек.

Билиб қўйган яхши

ЧИҚИНДИЛАР ХҲҲҲҲ
АХЛАТЛАР уюми ҳар бир давлатнинг бошига бало бўлиб турибди. Масалан, Америка Қўшма Штатларида ахлатни тоза-лаишига давлат ва хусусий ташкилотлар бош қўшганлар. Ле-кин янги корхоналар қурилишда заҳарли чиқиндиларни қалба-этишга барчанинг юраги белгиланган. Чунки барча раҳбар чиқиндиларнинг бажарилганга нафбат беролмайди-да! Чиқиндилар шаҳарларни «забт этмоқда» мутахассислар янги-янги лоқайлар ишлаб чиқишмоқда, лекин уни сугурта қампаниялари сотиб олишдан бош тортмоқда.

Тошкентнинг ҳам аҳоли бу борада ҳавас қиларли дара-жада эмас. Чунки, шаҳримизда чиқинди чиқарадиган корхо-на, ташкилотлар жуда кўп, лекин уни йўқотишни ўйлайди-ганлари ниҳоятда кам. Ишқилиб шаҳримизда чиқинди бора-сида «иккинчи Америка» очилмас бўлди.

ЖОЯНИНГ ТОПДИ
АМЕРИКАНИНГ миллий тадқиқот кенгаши маълумотларига кўра ўсимлик ва жониворларга азоб беридаган паразитлар-нинг 600 тур пестицидларнинг таъсир кучига мослашиб олшган. Ваҳоланки салгина аввалкор пестицид улар учун бориб турган ажалнинг ўзи эди.

Энг ачинарлиси ҳашаротларнинг 500 тур қишлоқ хўжалик экинларини барбод қилмоқда. Колорадо қўнғизи, қарам қа-палағи каби ҳашаротларнинг жони пўлатдан чиқиб қолди. Улар ҳатто дозаси оширилган пестицидга ҳам перво қилмай қўйишди.

Табиат алмашади дейишди. Эрта-индин шундай ташвиш бизнинг дехқонларнинг ҳам бошига тушмаса эди. Сабаби колорадо қўнғизи ҳозир даладаримизнинг яқка ҳокимига айланган. Отин қамчилмасек, оқибати вой бўлиши ҳеч гап эмас.

ТАШВИШИМИЗ БИР ЭКАН
АТРОФ-МУҲИТ муҳофазаси учун курашаётган фоллар Буш маъмуриятини сайрамининг тозалаш ишнинг бошлашга ёрдам беришга қақириб, мурожаат қилишди. Улар севатга тақдим этган икки жилдик «Экологик дастур»да жумладан қуйидагилар бор:

— атмосферага ис-гази чиқаришни кескин камайтириш учун халқаро конвенсия тузишга эришиш;

— беш-етти йил мобайнида хлорланган ва фторланган уг-леводларни АҚШда қўллашни таъқиқлаш ҳамда халқаро таъ-йиққа эришиш;

— 2000 йилгача 100 километрга 5 литр бензин сарфлайди-ган янги автомобиллар ишлаб чиқариш;

— электр энергиясини тежашнинг кескин чораларини қа-бул қилиш ва эски электр манбаларини ишга қайта тушириш;

— радиоактив чиқиндиларни йўқ қилиш, аяни пайта ядро энергетикасини чегаралаш;

— қайта ишланмаган каналлазия қуйиндиларни ва сано-ат ишлатилган сувларни денгизга ташламаслик;

— атроф-муҳитни ҳимоя қилиш Америка бюджетининг ка-мида 20 фойз оширишни талаб қилиш;

— одатий ва заҳарли чиқиндиларни камайтириш низоҳатда зарурлигини ўқитиш.

Бунинг қарангки, юқорида тилга олинган талаблар Тошкент-тимизга ҳам тааллуқли! Фақат бизда шу каби дастурни тузиб, тегишли идорага тақдим этадиган, фидойи ташкилот борми-кин! Ҳамма гап шунда!

30 ЙИЛ ВА 40 МИЛЛИАРД
ЯПОНИЯДАГИ йирик корпорациялар томонидан атроф-муҳитни тинчлаш ва экологик танг аҳволда яшайтган инсонлар ҳаётини яхшилаш учун муҳим тезкор жамғарма тузилди. Унинг халқаро ёрдам кўрсатиши учун Орол минтақаси танланди.

Орол минтақасидаги оқибатларни тузатиш учун эксперт-ларнинг ҳисоб-китобларига кўра 40 миллиард доллар зарур бўлади. Бу иш учун эса 25—30 йил керак! Оролга ёрдам кўрсатиш учун Оврупа мамлакатлари, Американинг бир қатор йирик ташкилотлари ҳам жалб этилган.

НИҲОЯТДА ЗҲР САҲОВАТ
АМЕРИКА энергетика вазирлиги ўзига бўйсунган худуд-ларни экологик тозалаш учун мўлжаллаган 30 йиллик даст-тури учун 100 миллиард доллар зарур бўлишини эълон қил-ди. Ер ости ядро портлатилиши синовлари оқибатида юз бе-риш мумкин бўлган зиён-заҳмат учун Невада штати аҳоли-си ҳар йили ҳукуматдан бир миллион доллар миқдорда то-вон пули олади.

1991 йилда собиқ Иттифок ҳукумати 1949—89 йилда ўтқа-зилган ядро синовлари учун Қозғоғистоннинг уч вилоятига 198 миллион сўм ақратди. Бу ҳар бир кишига 300 сўмдан тўғри келади. Ниҳоятда, «зўр савоатга» тўғри эмасми!

Тоҳир МАҚҚАМОВ
тайёрлади.

Содиқ Маққамов суратлари.

«Тошкент ва тошкентликлар» танловига

● Узбек халқининг миллий удмурти, айналарини шунчалар кўпни уни ёзиб чиқишнинг ўзига билимлик қанча вақт керак бўлар экан! Айелларимиз ҳаммаша сўйиб ўз қизига сеп қиладиган дорпеч, кирпеч, палаклар, чойшаблар ўз ишига моҳир аёлларимиз кўли билан бўлиб бўлади. Уларнинг гўзаллигига таъриф йўқ.

Дастурхонда турган нонини ушатидан олдин тандирчи ҳақида ўйлаб кўрганимиз! Сиз сўйиб тановул қиладиган қип-қизил бўрилдоқ нонлар тандир ҳароратида пишиб етилади. Ширмой, оби нонларини истаганча кўз-кўз қилиш мумкин. Нонимиз бутун бўлиши ҳаммамизнинг тилғимиз. Холмат Мирзакаримов суратлари.

© Танлов бош ҳомиysi — «Узневсстрой» қўшма корхонаси.

ТИЖОРАТ ЖАБРАЛАРИ ВА ЭЪЛОЛААР

ГАЗДАН ФОЙДАЛАНУВЧИ
АБОНЕНТЛАР ДИҚҚАТИГА!

«ТОШГАЗ» БОШҚАРМАСИ

1992 йил 1 СЕНТЯБРДАН 1 НОЯБРГАЧА

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА

АҲОЛИ УРТАСИДА ГАЗДАН ХАВФ-ХАТАРСИЗ

ФОЙДАЛАНИШ БЎЙИЧА

ИККИ ОЙЛИК УТКАЗАДИ

МАРКАЗИЙ
УНИВЕРСАЛ

МАГАЗИНИДА

1992 йил 25 августдан

2 сентябргача

утказиладиган

МАЖМУА КЎРГАЗМА-
САВДОСИДА

Сизларнинг эътиборингизга Ўзбекистонда тайёрланган хилма-хил замонавий моллар:

ёрқин, шўхчан, гулдор матолар, замонавий кийимлар, «Малика» Тошкент трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасининг трикотажлари, эркаклар ва аёллар пойабзаллари, чарм-атторлик ва заргарлик буюмлари, ёдгорликлар ва шунингдек гўзал биллур, сопол ва чинни буюмлари

ТАКЛИФ ҚИЛИНАДИ
ЕЎКИМЛИ ХАРИД

ҚИЛИШЛАРИНИНГИЗНИ
ИСТАМИЗИ!

Марказий универсал дўконининг ишлаш тартиби — соат 9 дан 19 гача, шанба кунлари соат 9 дан 18 гача, танаффуссиз. Дам олиш кунини — якшанба.

РЕСПУБЛИКА

ҚЎРГЎЧҚОК ТЕАТРИ
РЕПЕРТУАР ПЛАНИ

Театрлар мавсуми очилиши
31 август — «БУЮК
ИПАК ЙўЛИДАГИ ҚАР-
ВОН САҲОИ».

Бошланади: 11.00 да —
ўзбек тилида.

14.00 да — рус тилида (бе-
пул).

1 сентябрь — «ОЛТИН
ЖЎҲА».

Бошланади: 11.00 да —
рус тилида.

14.00 да — ўзбек тилида.

ЦИРК

Тошкент давлат циркида

26, 27 август соат 18.00да

Ўзбекистон ва Қозогистон
республикаларининг артист-
лари иштирокида

«ДУСТЛИК АРЕНАСИ»

Ўзбекистон Республикаси
Мустақиллик кунига бағиш-
ланган катта раиғ-баранг
цирк дастури.

«Хизмат» кичик корхонаси
корхоналар ва шахсларга ой-
нага расм солиш (мотировка
қилиш) бўйича хизмат кўрсата-
ди.

Қуйидаги телефон орқали
мурожаат қилинг: 67-04-48.

«Чотқол» саяёхлик фирмаси-
нинг йўқолган муҳри бекор
қилинади.

Ўзбекистон Халқ демок-
ратик партияси Тошкент
шаҳар Кенгаши Ўзбекистон
Халқ демократик партияси
Собир Раҳимов район ке-
нгашининг биринчи котиби
Ш. Х. Асломовга отаси
Хусниддин
АСОМОВнинг

вафот этганини маъносиба-
ти билан чуқур таъзия из-
дор қилади ва оила аъзо-
ларига сабр-бардош тилай-
ди.

Гафур Гулом номидаги
Адабиёт ва санъат наشريёти
муҳаррири Д. Саидовнинг
укаси

Фарҳод
ЭРГАШЕВнинг
вафот этганини маъносиба-
ти билан чуқур таъзия из-
дор қилади.

ЭСДА ТУТИНГ: газнинг ҳаво билан аралаш-
маси портлаш ва ёнғин чиқиш хавфини туғдиради!
Газ силқиб чиқишини ўз вақтида олдини
олиш — портлаш, ёнғин ва бошқа бахтсиз ҳо-
дисаларнинг олдини олиш гаровидир.
Дудбуронлар текширилгани ҳақидаги актлар-
ни ўзингиз яшаб турган жойингиздаги райгазга

УЗ ВАҚТИДА ТАҚДИМ ЭТИНГ.

Ениш маҳсулотлари дудбуронлар орқали таш-
қарига чиқиб кетадиган газ колонкалари ва бош-
қа газ асбобларидан фойдаланган пайтда албат-
та унинг ҳаво тортаётгани ёки тортаётганини

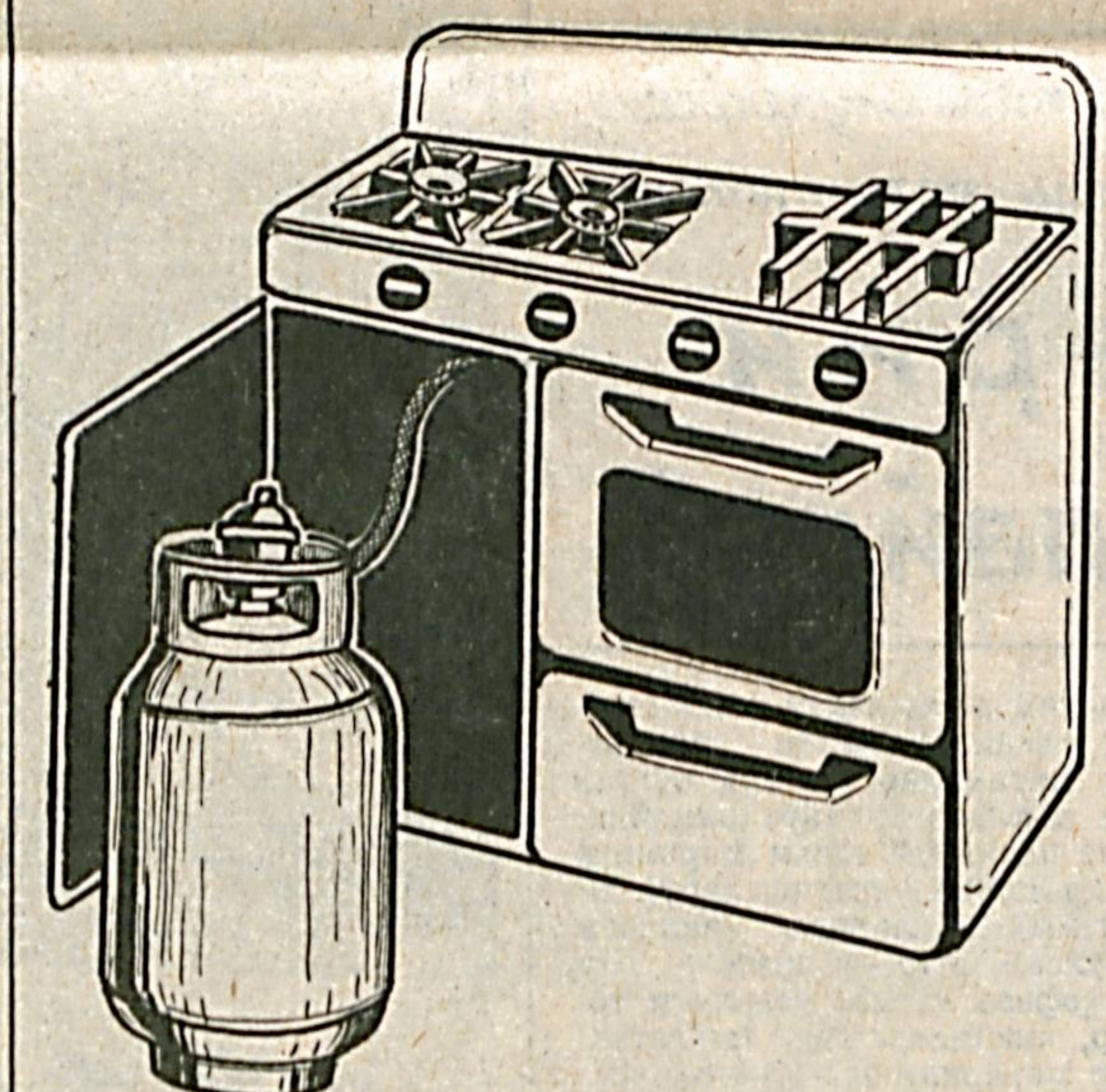
ТЕКШИРИБ КЎРИНГ.

Дудбуронлар ҳаво тортаётган ёки қониқарсиз
ҳаво тортаётган пайтда газ асбобларидан фойда-
ланиш

ҚАТЪИЯ ТАЪҚИҚЛАНАДИ.

Газ баллонли қурilmалардан фойдаланган пайт-
да баллонлар иссиқлик манбаларидан (қуёш ну-
ри, печлар, электр иситиш асбоблари) ҳоли жой-
лаштирилиши лозим.

Баллонга ўрнатилган 3 конфоркали плиталар,
бошқа газ асбоблари ҳамда «Балтика» босим ре-
гуляторидан ишлатилган баллонлардан фойдалан-
ганда «Балтика» босим регулятори ва клапаннын
баллонга тўғри уланганига айниқса эътибор бе-
ринг.

ХУРМАТЛИ МЕҲМОНЛАР ВА ТОШКЕНТ
ШАҲРИ АҲОЛИСИ!
ИККИ ОЙЛИКНИ УТКАЗИШДА ФАОЛ
ҚАТНАШИНГ!

Портлашлар, ёнғинлар, заҳарланишлар ва бош-
қа бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олиш учун газ
асбоблардан фойдаланиш қондаларига рўя қи-
линг!

— ёқилган газ асбобларини назоратсиз қолдир-
манг, аланга сўйиб қолиши мумкин. Бундай пайт-
да газ силқиб чиқади, у хоналарда йиғилиб киши-
ни заҳарлайди, шунингдек портлаш ва ёнғин чи-
қишига сабаб бўлади;

— маҳсуе инструктордан ўлмаган болалар ва
шахсларнинг газдан фойдаланишларига йўл қўй-
манг;

— рўзгор газ плиталаридан хоналарни иситиш
учун фойдаланманг — бу саломатлик учун хавф-
лидир.

УРТОҚЛАР! Хонада газ ҳидини сезинишга би-
лан бундан райгаз ёки авария хизматини қуйида-
ги телефонлар орқали дарҳол хабардор қилинг:

04, 53-56-19, 53-56-31, 55-44-27, 55-44-29.

Газ хўжалиги ходимлари етиб келгунларича
газ йиғилган хоналарни шамоллатиш чораларини
қўринг, эшиклар, деразаларни очиб юборинг, ўт
ёқманг, чекманг, электр асбобларидан фойдалан-
манг, электр ёриткичларни ёқманг, одамларни газ
йиғилган хоналардан олиб чиқиш чораларини қў-
ринг.

УРТОҚЛАР! ГАЗДАН ФОЙДАЛАНГАНДА
НИҲОЯТДА ҲУШЕР ВА ЭҲТИЁТКОР БУЛИНГ!
«ТОШГАЗ» БОШҚАРМАСИ.

* Ҳаётда ҳамроҳингиз

КЎП КУТГАН
ЭДИК

«ЎЗБЕКИСТОН» нашриёти чоп
этган китоблардан яна биттаси
«Ўзбекистон тарихи ва маданияти»
китобидир. Номидан ҳам кўриниб
турибдики, ушбу китобга кирган
17 мавзудаги мақолалар кўп аср-
лик тарихимиз, маданиятимиз тах-
лилга бағишланган.

Ҳар бир халқ ўз она тарихини
қанчалик кечган бўлса уни ҳеч бир
ўзгартирмас. Ёлгонларсиз билимни
керак. Бу эса ўз навбатида халқ-
нинг ўзалигини аниқлатса, ўтмиш
ота-боболари, авлод-аждоқлари
руҳига, хотирасига садоқат ва фи-
дийлигини камол топтиришда кат-
та аҳамият насб этади. Муаллиф-
ларнинг эътирофи эътишча китоб-
даги маърузалар 36 соатга мўл-

жаллаб ёзилган. Айни пайтда уш-
бу мажмуа республикамиз тарихи
ва маданияти бўйича махсус курс-
ни яратиш ботида дастлабки ури-
нидир.

Китобни яратган муаллифлар
орасида тарих фанлари номзо-
дари А. Ҳакимжонов, Ш. Каримов,
М. Солиқов, Х. Тўраев, Н. Ҳаки-
мов, Н. Ёргашев, Т. Юнусов син-
гари олимлар борки, уларнинг
меҳнатларига раҳмат айтмоқ жо-
издир.

Китобни Ўзбекистон Фанлар
академиясининг мухбир аъзоси,
тарих фанлари доктори Бўрибой
Аҳмедов билан тарих фанлари док-
тори Ашраф Аҳмедовлар тақриз
қилгани, ўз навбатида, мақолалар-
нинг пишқи-пухта бўлишини таъ-
минлаган.

Ўйлаيمизки, муаллифлар, та-
рихчилар халқимиз, юртимиз та-
рихини ҳақоний ёритишда изла-
нишда давом этадилар. Кела-
жада мукамал тарих дарслигини
яратадилар.

Васила ЗАИНУТДИНОВА.

УСТОЗЛАР
ИЗИДАН

Ўзбек классик адабиёти тарихи-
да Зухро юлдузи каби порлаган,
ўзининг ўлмас ва нодир асарлари
билан ўлмас из қолдирган сўз санъ-
аткорлари кўпгина топилади. Юсуф
Хос Ҳожиб ва Яссавий, Дурбек ва
Лутфий, Навоий ва Бобур, Фурқат
ва Муқимийгача бўлган шоирлар
аломатлар халқимизнинг дарду қў-
вончларини кўп ва ҳўп қўйлаб
кеддилар. Улар яратган «дурдона»
асарлар ўзбек халқининг миллий,
маънавий қиёфасидир.

Устозлар изидан бориб, ўз халқ
дардини, бахту саодатини ёниб
қўйлаган яна бир гуруҳ шоирлар
борки, улар классик адабиёт бил-
ан шўро адабиёти ўртаси-
да мисоли кўприк роли-
ни ўтадилар. Уларнинг асарлари
қанчалик дарди ва етук бўлмасин,
гуруҳларга бўлиниб, ноҳилис ба-
ҳоланди. Ана шундайлардан бири
— Қўқон адабий мухитига мансуб
бўлган машҳур шоир Ҳазинийдир.
Найлаки, иложим йўқ, ҳар
кўчада йўлларим,
Тор ўлди Ҳазинийга Фарғона
тонг отгунча...

Ушбу сатрлар неча йиллардан
бўён қўшиқ бўлиб қўйлаб келин-
сада, унинг муаллифи ҳақида шу
давргача ҳеч қандай маълумот
йўқ эди. Шўро замони бизни Ҳази-
нийнинг ҳазин ва дилдор шеърла-
ридан айириб қўйди. Шоир халқи-
миз бошига тушмак ҳақсизлик,
миллатчилик ва сохта бахтиёрлик-
ни олдиндан кўра билди. Ўз шеър-
ларида бизни ҳақсизликлар ва

жирканч ишлардан огоҳ бўлишга
чақирди.

Ҳазиний авлодларининг айтиши-
ча, шоир ўз шеърларини жамлаб,
демон тузган. 30-йиллар охи-
ридаги қатғон даврда унинг кат-
та ўли Амакихонови эшонликда
айлаб уйини тинтув қилган ва
отасининг девонини олиб кетишган,
ўзини эса қамашган. Нодир девон-
ни ишлаш ҳозирга қадар бирон на-
тижа бергани йўқ. Адабиётшунос-
ларимиз кўп йиллик изланишлари
натijasида Ҳазинийнинг «Тасад-
дуқ» ё Расулulloх» шеърлар маж-
муаси бунёдга келди. Унга Гафур
Гулом номидаги Фарғона вилояти
музеи жамғармасидаги қўлзма
баёзлари ва бошқа манбалар катта
асос бўлди.

Маъзур тўпلامда оташин шоир-
нинг ишқий газаллари билан бирга
Оллоҳ ва девони исломга даъват
этувчи асарлари ҳам ўрин олган.
Янгида Мавлоно Ҳазинийнинг
125 йиллик таваллудни нишонлана-
ди. Шу муносабат билан «Ёзувчи»
нашриёти иккунчи жамоаси «Шарқ
дурдоналари» мажмуида истеъ-
додли шоирнинг аjoyиб назмий
гулдастасини Фарғона вилояти
инжодкор ёшлар уюшмаси билан
ҳамкорликда босмадан чиқарди.
Ўйлаимизки, шеърят ихлосманд-
лари ушбу тўпламнинг завку
шаъб билан кутуб оладилар ва яна
бир сеvimли шоирларига эга бўла-
дилар.

Моҳира ХУҲАЕВА.

* Йиллар қатидаги сирлар

ЕР ОСТИ ҚАСРИ

БУ ВОҚЕА Австро-Венг-
рия монархияси пайтда
бўлган эди. Уч шаҳар —
Буда, Обуда, Пешт шаҳар-
ларининг қўшилишидан ха-
ригача Будапешт шаҳри пай-
да бўлди. Унинг аҳолиси
шаҳар қиёфасини ўзгарти-
ришга аҳд қилди. Ниҳоят
1876 йилда савдо шаҳри
Пештин узун, кенг Шугар
Ут («Нурли йўл») кесиб ўт-
ди. Бу энг замонавий шоҳкў-
ча, энг замонавий транспорт
воситаларига хизмат кўра-
тиши керак эди. Шугар
кўчаси бўйлаб яшовчи
амалдорларни қайғу босди:
уларнинг шундоққина дера-
залари тағидан тарақа-ту-
рук қилиб трамвай ўтади-
ган бўлди. Бунинг устига
Венгриянинг янги йиллиги
қийинлашиб кетган бўлса,
Мисли қўрилмаган байрам-
га тайёргарлик авжиди эди.

Шаҳар ҳибониди кўргазма
учун тенги йўқ метъорий
мажмуа қурилди. Шугар
шоҳ кўчасига катта эътибор
берилди: у деярли Дунай
соhillаригача чўзилди, кўр-
газма худудини Буда шаҳ-
рининг маркази бўлган
қалъа билан богдаши керак
эди. Лекин шаҳар кенгаши
барча дойиҳани рад этаве-
рди.

Шундан кейин йўлсозлар
бирлашди. 1892 йилининг
18 февралда икки рақиб
— кўнкачилар ва электр те-
мир йўллари ширкатлари,
агар шаҳар кенгаши яна ло-

йиҳани рад этса, трамвай
йўлини ер остидан ўтказиш
ҳақида шартнома туздилар.
1894 йилининг августда рух-
сат ҳам теғди: энди 20
ой мобайнида, яъни кўргаз-
ма очилгунча Оврупада би-
ринчи метрони ишга туши-
риш қолганди, холос! Ҳа-
шамдор шоҳкўча икки ки-
лометрлик жарга айланди.
Иш қайнагандан қайнади.
Экскаваторлар, электр бе-
тон қорғичлар тинмай ишла-
ди. 1916 йил 2 майда кўп-
дан кутилган мўъжиза рўй
берди: ер остидан биринчи
поезд юриб ўтди. 8 майда

эса махсус вагонда Австрия
императори ва Венгрия қи-
роли Франц Иосиф 1
ер остида сайр қилди.
Электр темир йўллар ширка-
ти бошлиғи Мор Бахажга
дворинлик унвони берилди.
Будапештдаги ер ости те-
мир йўли бутун ҳам бу-
ндан 93 йил аввал қандай
бўлса, шундай. Кўча ҳам
ҳозир Нур деб аталади.
Албатта янги йўллар ишга
тушди. Поездлар қатнови кў-
пайди. Эски йўлнинг бир
қисми эса фойдаланилма-
ди. Худди шу қисмида ҳо-
зир ер ости йўллари музейи
бор. Музей ҳам антиқа
икки вагон. Вагон бўлганда
кам жуда табаррук — 1896
йилдан то 1973 йилгача «хиз-
мат қилган» вагонлардир.

Тоҳир МАҲКАМОВ.

* Машҳур кишилар ҳаётидан

ЧАРЛИ ЧАПЛИН
НЕГА РАНЖИДИ?

АМЕРИКАНИНГ машҳур кино актери Чарли Чаплин
тин томонидан жуда яхши кўради. Кино ишлаб чи-
қарувчи компаниялар уни ўз киноларида қатнаштириш
қароридилар. Чаплин барча компанияларни қаноатлантирол-
майди ва кўпларининг тақлифини рад қилишга мажбур
бўлади. Шундан кейин улар бошқа артистларни ёллаб,

Чарли Чаплинга ўхшатиб грим қилганлар.
Салгина вақт ичда Чаплин ролида йўновчи шундай
артистлар жуда кўпайиб кетган. Кино компаниялардан
бири бу ролини бажарадиган артистларнинг танловини ўт-
казди. Танловда қатнашиш учун жюри ҳайъати олдида
бир неча ўйлаб киши келди. Бу артистлар Чарли Чап-
линг мумини қадар кўпроқ ўхшашга, унинг ўйинидаги
қилиқ ва усулларига ижтимои борица яхшироқ тақлид қи-
лишга уришганлар.

Танлов тугатилган кейин жюри Чарли Чаплинга кў-
проқ ўхшаган ва ўйинлари энг кўп монанд қилиб кўрсат-
ган жуда яхши артистларни белгиланган. Аммо, танловда
қатнашиб, биринчилигини ололмаган артистлардан бири
шовкин кўтариб:

— Бу қандай гап, бошқа одам менга ўзимдан ҳам кў-
проқ ўхшасин эмас! — деди.
Бу сўзларни айтган киши, танловга билимрасдан кел-
диб қатнашиб, биринчилигини ололмаган Чарли Чаплин-
нинг ўзи эди.

* Ҳукм ўқилди

ЮЛҒИЧЛИК
ОҒИР ГУНОҲ

«ВИЖДОН биз эга бўл-
ган ҳамма китоблар ичидаги
энг доно китобдир, унга тез
нигоҳ ташлаб турмоқ
керак» деган эди француз
олими, математик ва ёзув-
чиси Паскаль. Ҳақ гап ай-
тилган. Бу ибратли сўзлар
ҳаммамизга, айниқса сав-
до ходимларига тааллуқли.

Шу кунларда ёшим ол-
тимини қоралайган экан,
умрбод эшитган гапим: «Та-
риздан уриб қолгандан оғир
гуноҳ йўқ» дейишди яхши-
лар. Аммо, ҳамма савдо
ходимлариям бу нарсга эъ-
тибор билан қарамастирлар
Тошкент шаҳар Ҳамза рай-
он чакана улгуржи савдо
идорасига қарашли 23-дў-
конда сотувчи бўлиб ишлай-
диган Каримбой Умаров ҳа-
ром нимаю гуноҳ нима бу-
нинг фарқига бормаи, мана
учинчи марта Тошкент ша-
ҳар Ҳамза район халқ суди
биносидида қора курсига ў-
тириб жаза олди. Карим-
бой 1990 йил 8 октябрь
кунин харидорлар ҳақида хиё-
нат қилганлиги учун суд
ҳайъатининг ҳукми билан қо-
нун бўйича давлат фойдаси-
га 400 сўм миқдориди жарим
ма тўлаганида, энди бундай
жиноятга қўл урмайман, деб
берган ваъдаларига ишонган
суд ҳайъати уни ўз вазифа-
сида қолдирган эди. Ўрган-
ган кўнгли ўртаси қўймас,
деганлари рост экан. Кар-
имбой 1988 йил 18 де-
кабрь кунин яна жиноятга
қўл урди. Бу гал давлатга
200 сўм миқдориди жарима
тўлаб яна ўз касбини да-
вом эттираверди.

1992 йил 18 март. Худди
шу кунин Каримбой ишлай-
диган дўконга картошка
келди. Харидорлар гавжум.
Навбат харидор Маракеев-
га келди. Каримбой бу ха-
ридордан 75 сўм олиб
ундан 5 сўмини қайтариб
бергач харидор тўрвасини
кўтариб эндигина бир қадам
ташлаши билан милиция
ходимлари тўхтатишди. Маъ-
лум бўлишича хийла иш-
латган Каримбой харидор
Маракеевнинг 1 сўму 5 ти-
нин ҳақида хиёнат қилибди.

Шундан қилиб Каримбой
ўзини илгарин йиллардан та-
ниш бўлган Ҳамза район
халқ суди биносига яна
учинчи бор қақиртирилди.
Шу йил 17 июнь кунин шу
ни юзасидан Ҳамза рай-
он халқ суди судлауви
Каримбой Умаровни Ўзе-
бекистон Республикаси Жи-
ноят Кодексининг 177-модди
11 қисми билан айбдор деб
топиб шу моддага асосан 3
йил озодлиқдан маҳрум
қилиб, мол-мулкунини мусо-
да-
да қилиш ҳамда савдо-сотиқ
корхоналарида ишлаш ҳуқу-
қидан икки йилга маҳрум
қилиш ҳақида қарор қилин-
ди. Унга нисбатан Ўзебеки-
стон Республикаси Жиноят
Кодексининг 44-1 моддаси
қўлланилиб тайин этилган
жазоининг ижроси икки йилга
кечиктирилган. Суд судла-
нувчица жаза тайинлашда
уни муқаддам судланганли-
гини, шу билан бирга ола-
вий аҳолини, қарамонига 5
нафар полга етмаган фарза-
нд борлигини, иккунчи маъ-
лумотномасини, қилмиши-
дан пушаймончилигини ҳисобга
олган ҳолда шу моддан
қўлланиш лозим кўрди.

Вилмадик, Каримбой бу-
дан буюн ўзини қандай ту-
таркин?

Маҳкам ҲАКИМОВ.

Муҳаррир ўринбосари
Солиқ ЕҚУБОВ.

Тошкент оқшоми

МУАССИСЛАР:

Халқ депутатлари Тошкент
шаҳар Кенгаши ва
«Тошкент оқшоми»
журналистларининг жамоаси

МАНЗИЛҲОҶИМИЗ:
700000, ГСП, Тошкент,
Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан
ташқари ҳар кунин ўзбек
тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР:
қабулхона — 32-53-76,
хатлар — 33-29-70,
32-53-79;
эълон ва тижорат
хабарларини жойлаштириш
масалалари бўйича